

Yeminli Mali Müşavir Cihat Çetinkaya
www.ustadim.com cctinkaya56@gmail.com

Ekonomik gösterge rakamlarını daha da arttırmak mümkün. Ancak bilinen bir gerçek var, Türkiye’de son bir yılda Tüketim harcamaları süratle azalmakta, kredi kartı borçları artmakta, sanayi üretimi düşmeye devam etmekte, iş yerleri kapanmakta, iflaslar çoğalmakta, işsizlik ve suç oranları yükselmekte.

RAKAMLAR YALAN SÖYLEMEZ AMA!

Devletlerin yaşamlarında siyasal, sosyal, ekonomik ya da kültürel anlamda bunalımlar, krizler, iniş-çıkışlar olabilir.

Küresel dünya şartları dikkate alındığında, günümüzde bir ülkede yaşanabilecek ekonomik veya mali krizlerin etkilerinin, diğerlerinden farklı olarak çok daha derin ve kapsamlı olabildiği gerçeği ile karşılaşmaktayız. Örneğin; Petrol ihracatçısı bir ülkede ham petrolün fiyatında varil başına yapılacak bir zam sadece o ülkedeki üretim ve tüketime değil, gerek petrol ihracatçısı, gerekse ithalatçısı bütün diğer ülkelerin ekonomilerini doğrudan etkileyebilmektedir. Bunun en bariz bir örneği de Doğalgaz İthalatçısı konumundaki Türkiye’nin ihracatçı ülkenin yapacağı zamdan doğrudan etkilenmesidir. Bu noktadan hareketle şunu söylemek pek de abartılı olmayacaktır:

Ekonomik krizler sadece doğduğu ülkenin bütün dinamiklerini harekete geçirmekle kalmayıp, aynı pakt veya iktisadi birleşmeler içerisinde yer alan ülkelerde de sosyal, siyasal, kültürel ve hatta hukuksal çatışmaları ve tartışmaları büyük oranda tetikleme gücüne sahipken, diğer krizlerin böyle bir etkileme veya etkileşme gücü oldukça düşük orandadır.

Ekonomimizin 2002–2007 dönemine göz attığımızda, düşük enflasyon ve düşük büyüme anlamında ancak istikrarlı gözüken ciddi bir beş yıl geçirildiği düşünülmektedir.

Tablonun bu görünüşünden sonuç çıkartanlar, bunun ülkedeki siyasi istikrarın ve huzurun olmasından doğduğunu, refah artışının toplumun bütün kesimlerinde hissedildiğini seslendirir hale geldiler. Yüzde yüz oranında katılım olmasa bile başta finans sektörü ve reel sektör temsilcileri olmak üzere, pek

çok kesimde NEYE RAĞMEN sorusu sorulmaksızın her şeyin çok iyi gittiği, ekonomik göstergelerin çok iyi olduğu yorumları yapılarak 2008 ilkbaharına gelindi.

Bizim ekonomik istikrar konusunda bir tartışma açmaya hiç mi hiç niyetimiz yok. Ekonomi öyle ilginç bir alandır ki, herkesin kendine, durduğu yere göre bir fikri ve değerlendirmesi vardır. İktisatçıların olaylar ve ekonomik göstergeler karşısındaki düşünce ve değerlendirmeleri onları İyimserler ve Kötümserler olarak sınıflandırmamıza neden olabilir. Benim bu yazımdaki maksadım iyimser ya da kötümser bir rol üstlenmeden, ekonomimizin temel gösterge rakamlarından önemli gördüklerimi mümkün olduğunca az yorum katarak siz okuyucularımızın düşünce ve değerlendirmelerine bırakmak. Bu amaçla 2007 yıl sonu itibarıyla önemli gördüğüm ekonomik ve kısmen sosyal göstergeleri kısaca aşağıya alıyorum.

1- Gayri Safi Milli Hasıla 650 Milyar \$, yaklaşık 780 Milyar YTL (1\$ = 1.2 YTL) Türkiye'nin nüfusu 72 milyon kabul edildiğinde fert başına düşün milli gelir 9.000 \$, bu da 10.800,- YTL . Devletin resmi rakamları ile 4 Kişilik Ailenin Aylık Geçim sınırı 2.690,- YTL. Bu yıllık 32.280,- YTL anlamına gelir. Bu da fert başına asgari geçim sınırınının 8.070,-YTL olduğunu gösteriyor. Demek ki Türk halkı fert başına yıllık 2.800,-YTL borçlanarak veya bilinmeyen şekillerde kaynak yaratarak yaşamını sürdürüyor. Dört kişilik bir ailenin borçlanma ihtiyacı yıllık 11.200,-YTL oluyor.

Bu arada resmi rakamlarla fakirlik sınırı 1.200,-YTL. Asgari ücret 608,- YTL brüt, 418,- YTL net (Ele geçen). Dört kişilik bir ailenin aylık 2.690,-YTL Geçim Sınırına ulaşması için asgari ücretle beş kişilik gelir elde edecek şekilde çalışması gerekiyor.

2- Gayrisafi Milli Hasıla 780 Milyar YTL olan Türkiye'de Devletin 2008 Gider Harcama Bütçesi 222 Milyar YTL' lik bir büyüklüğe sahip. G.S.M.H.'nin %30'a yakın büyüklükte bir bütçe var ortada. Gelir bütçesi ise 205 Milyar YTL civarında. Bunun içinde Vergi Gelirlerinin Payı 171 Milyar YTL. Bütçenin 18 Milyon YTL'lik borçla finanse edileceğini bir tarafa bıraktığımızda tahmini Vergi Gelirleri Gayrisafi Milli Hasılanın %22'si oranında. Diğer bir ifade ile ülkedeki vergi yükü %22'ye düşmüş durumda gözüküyor. Demek ki Türkiye bir Vergi Cenneti!!!

3- İşsizlik, resmi rakamlarla (%9,9) 2,3 Milyon kişi. Çalışabilir nüfusun 53 Milyon kişi olduğu tahmin edilirken, Çalışan nüfusun 22 Milyon olduğu ülkemizde %9.9 'luk işsizlik oranı kimseye pek inandırıcı gelmiyor. Çalışabilir nüfusun %10'u kitaplardaki tanımlamaya göre işsizse bu seferde işsiz sayısı 5 Milyona ulaşıyor. Bunu bir tarafa koyarsak Gayriresmi rakamlarla işsizliğin %20'ye yaklaştığı bununda 4 Milyon işsiz (çalışmak istediği halde iş bulamayan) nüfusa işaret ettiği ortaya çıkıyor.

4- 2002 yılında 3 Milyar \$ civarında olan Ödemeler Dengesi Açığı, İhracatımızın rekor kırarak 107 Milyar \$ 'a, ithalatımızın 170,- Milyar \$ 'a ulaştığı 2007 'de Ödemeler Dengesi açığı diyebileceğimiz Ticari Açık 63 Milyar \$ civarında. Peki niçin böyle oldu. İzlenen politikalar neticesinde Türk Lirasının aşırı değerlenmesi, düşük kur politikasının sonucu olarak ithalatın ucuzlaması, ithalatı patlatırken biz ihracatın patladığını zannettik. İthalat ile ihracat arasındaki açık G.S.M.H.'nin %10 civarındadır.

5- 2002 yılında 1,5 Milyar \$ olan Cari İşlemler Açığı 33,5 Milyar \$ oldu. 2008 sonu itibarıyla 45 Milyar \$ olacağı tahmin ediliyor. Cari İşlemler Açığı, G.S.M.H' nin %6'sı civarında. 2008 sonu itibarıyla %10'u geçeceği rahatlıkla tahmin edilebilir.

6- Özelleştirme çalışmaları içerisinde Türkiye'ye son beş yılda 160 Milyar \$ üzerinde sıcak para girişi olmuş. Ancak bu sıcak paranın üretimi artırdığı, işsizliği azalttığı, reel sektörde üretim patlamasına yol açtığı iddia edilemez. Yabancı sermayenin yurtdışına aktardığı kar transferi ise, 22 Milyar \$ (Cari İşlemler Açığının %60'ı kadar) Özelleştirmeden elde edilen 160 Milyar \$ ile karşılaştığımızda

%13 rakamını buluruz.

7- Bankacılık Sektöründeki Yabancı Sermaye katkısı %42 civarında. Ziraat Bankası, Halk Bankası ve Vakıflar Bankası özelleştirmeleri yapıldığında bu oran %70'in üzerine çıkacak. Sermaye Piyasası Gelişmiş ülkelerde bu oran AB ülkelerinde %10 ile %20 arasında seyrederken, az gelişmiş veya IMF'nin egemen olduğu ülkelerde %60 ile %100 arasında değişmekte.

8- Merkez Bankasının Düşük Kur – Yüksek Faiz politikası ile Mal ve Hizmetler gibi Tüketici fiyatları üzerinden odaklandığı Enflasyon, resmi rakamlarla %8,9. 2008 hedefi %4 olarak ilan edilmişken, Şubat – 2008 sonu itibarıyla %6,9 ve muhtemelen 2008 sonu %14'ün üzerinde. Ancak Merkez Bankasının göz ardı ettiği ve sosyal yaşam endekslere çok yakın ilişki içerisinde alan Varlık fiyatlarındaki enflasyon bu rakamların en az iki katı (%20'ler) seviyelerinde.

9- Sermaye Piyasasının %70'lik kısmı yabancıların eline geçmiş durumda. Halka açılan yerli sermayenin payı alabildiğince küçülmekte.

10- Dış borç rakamları konusunda her kafadan

SON SÖZ: Türkiye "Rekabete Dayalı Üretim Modeli"ni hayata geçirecek hamleler yapmadıkça ekonomik istikrarı ve onun zaman zaman vurduğu ve yok ettiği siyasi istikrarı devam ettirme gücüne her zaman düşmeye adaydır. İktisadi sorunlar, sosyal barışı, etnik ve kültürel dengeleri, hukuksal yapıyı, askeri stratejileri ve siyasal yapılanma süreçlerini doğrudan etkileme gücüne sahip en güçlü olaylardır. Eğer toplumda gerçek anlamda iktisadi refah, mutluluk, gelir dağılımında eşitlik, yolsuzlukla ve yoksullukla mücadele gibi dünyaca kabul edilen unsurlar ön plana çıkartılmışsa bunu sürdürme çabası içerisindeki yönetici ve siyasetçi tipi her zaman tercih edilecektir.

farlı bir ses çıkıyor. Ancak, kamu ve özel sektör borç toplamının 250 Milyar \$ civarında olduğu tahmin ediliyor. (G.S.M.H.'nin %37'si.) Bunun 90 Milyar \$'ı kamu borcu (G.S.M.H. 'nin %14'ü), 160 Milyar Dolarlık kısmı Kamunun dışındaki dış borç (G.S.M.H'nin %23'ü). Bu durumda Türkiye'de fert başına düşen dış borç tutarı 250 Milyar \$ / 72 Milyon = 3.475,- \$. Bu da 1.200 X 3.475 =4.170,- YTL demektir. Çok basite indirgeyerek söylersek Türkiye'de Dünyaya gelen her çocuk 4.170,-YTL borç ile doğmakta.

Ekonomik gösterge rakamlarını daha da arttırmak mümkün. Ancak bilinen bir gerçek var, Türkiye'de son bir yılda Tüketim harcamaları süratle azalmakta, kredi kartı borçları artmakta, sanayi üretimi düşmeye devam etmekte, iş yerleri kapanmakta, iflaslar çoğalmakta, işsizlik ve suç oranları yükselmekte.

Bu noktadan sonra sadece "Rakamlar Yalan Söylemez" demek kalıyor bize. Rakamların değerlendirilmesi ise ekonomik gerçeklerle yüz yüze yaşayan, istikrarla istikrarsızlığı kendi hayatına sığdıran, evi, ailesi, çocukları ile mutlu bir yaşam sürme gayreti içerisinde olup, geleceğini düşünerek çalışan siz değerli okurlarımıza kalmakta. ■

